

Landbruksdepartementet
Pb. 8007 Dep.
0030 Oslo

23. april 2003
Ref: KHO-2003-033

Forenklet modell for finansiering av matforvaltningen – Høring

Vi viser til brev fra Landbruksdepartementet av 25. mars 2003 (Deres ref.03/670 AMH/RIG) vedlagt Høringsnotat om forenklet modell for finansiering av matforvaltningen. Vi viser også til høringsmøte på Radisson SAS Plaza Hotell, Oslo 23. april 2003. I samråd med Prior Norge, Fjørfebransjens Landsforening og Norsk Fjørfelag avgir Fagsenteret for fjørfe følgende høringsuttalelse:

Høringsnotatet:

Høringsnotatet legger rammene for Statens framtidige finansiering av matforvaltningen jfr. Ny matlov § 23. Målet med den nye finansieringsmodellen er så vidt vi kan forstå følgende:

- a) Mattilsynet skal med unntak for spesielle arbeidsoppgaver (sivil beredskap, regelverksutvikling og internasjonalt arbeid) være brukerfinansiert. Iht. høringsnotatet genererer det nye tilsynet i 2003 utgifter på ca. 1000 mill NOK som i vesentlig grad skal brukerfinansieres via gebyrer og avgifter.
- b) **Gebyrer** skal finansiere særskilte brukerinitierte oppgaver som for eksempel grensekontroll fra 3. land, sertifiseringer og andre spesifikke godkjenninger av bedrifter eller varepartier. Dette vil utgjøre **20-30 mill NOK**.
- c) **Gebyrer** skal også finansiere matforvaltningens kontroll- og tilsynsvirksomhet som klart defineres overfor spesifikke brukere/brukergrupper. Eksempler på slike oppgaver er kjøttkontroll, kontroll av fôr, tilsyn av drikkevann til husholdninger og tilsyn med landing og produksjon av sjømat. Slike gebyrer vil utgjøre **200-225 mill NOK**.

- d) **Avgift (kontrollavgift)** skal pålegges alt øvrig tilsyn med produksjon, import og frambud av mat. Kontrollavgiften skal erstatte dagens næringsmiddelavgift og skal finansiere den delen av virksomheten som ikke dekkes av gebyrer. Kontrollavgiften vil måtte generere ca. **700-750 mill NOK**.

Høringsnotatet gir også forslag til ordlyd i Matlovens § 23 som ikke var tatt med i forrige høringsutkast til ny matlov.

Fjørfebransjens vurdering:

Generelt:

Fjørfebransjen er positiv til at Mattilsynet blir en effektiv organisasjon. Dette krever selvfølgelig en fornuftig finansieringsmodell, og vi er stort sett enige i prinsippet om at bruker skal betale. Det er i utgangspunktet riktig at de enkelte produsenter/ importører av innsatsvarer og produkter skal finansiere tilsynet av tilsynsvirksomheten på sitt område slik at dette etter hvert kan gjenspeiles i prisen på det enkelte produkt til forbruker.

Internkontroll:

Effektiviseringsgevinsten av de omfattende krav om internkontroll som næringa i dag pålegges på alle nivåer, er vanskelig å oppdage. Man bør gå ut fra at tilsynet med bedriftene i et internkontrollbasert system bør være vesentlig redusert i forhold til tilsyn med bedrifter og enheter uten et slikt system. Dette burde redusere kostnadene til tilsyn. Imidlertid er vi usikre på om tilsynet ønsker å ta ut denne gevinsten i form av redusert tilsynsfrekvens da dette vil kunne bety mindre aktivitet.

Som eksempel på dette vil vi trekke fram ante-mortem kontrollen i fjørfebesetninger. Dette forholdet reguleres i *Forskrift av 21.03.1995 om hygiene og kontroll mv ved produksjon og frambud av ferskt fjørfekjøtt*, § 56 – 64. Etter en ESA-inspeksjon i 2001, der det ble påpekt manglende helseovervåking i besetningene jfr. § 56, ble det vedtatt en *Forskrift av 21.12.2001 om helseovervåking i fjørfebesetninger*. I forskriften ble alle fjørfeprodusenter som sender dyr til slakteri pålagt å tegne avtale med veterinær om regelmessige (1 - 2 x pr. år) besetningsbesøk der helsestatus i flokkene skulle vurderes. Distriktsveterinærene skulle føre tilsyn med ordningen. Dette var positivt da veterinærtilsynet i besetningene faktisk bedret seg vesentlig i forhold til tidligere. Vi oppfatter dette som en internkontroll som produsenten finansierer selv.

Den 31.mars d.å. ble det imidlertid fastsatt en instruks til distriktsveterinærene om tilsyn og kontroll i fjørfebesetninger. Denne sier at distriktsveterinærene **skal** føre tilsyn i besetningene like mange ganger som besetninger har plikt til å ha

besøk av avtaleveterinær, dvs. 1-2 ganger per år. Fagsenteret for fjørfe oppfatter dette som et eksempel på helt feil ressursbruk fra tilsynets side. Det har ingen mening at distriktsveterinærene skal gjennomføre flere tusen besøk i fjørfebesetninger hvert år når disse allerede besøkes inntil 2 ganger årlig av annen veterinær (som også gjennomfører omfattende dokumentettersyn). Det burde holde med stikkprøvekontroller. **Dette kan ikke oppfattes som et risikobasert tilsyn!** Dersom disse forhold blir representative for de oppgavene distriktsveterinærene skal gjøre i tida framover, er det ikke rart at tilsynet trenger store ressurser.

Incitament til lavere kontrollavgift matproduksjon:

For næringa er det viktig at alle bransjeaktører følger lover og regler. Det skal ikke være et konkurransefortrinn å sluntre unna. I finansieringsmodellen bør det derfor ligge inne et system som sikrer ”verstingene” en høyere kontrollavgift som gjenspeiler forvaltningens ressursbruk på dem. Bedrifter med god internkontroll og effektive kvalitetssikringssystemer bør få godtgjort dette i form av lavere avgift på produktene. Det er viktig at Departementet utreder effektive og ryddige administrative rutiner for å kunne gjennomføre slik differensiering.

Forbrukerfinansiering:

Ansvar for finansiering av tilsynet bør ikke bare være en oppgave for bedriftene. Det vil utvilsomt også være i forbrukerens interesse at kontrollen med maten blir best mulig. Vi vil derfor påpeke at det vil være naturlig at en vesentlig del av det praktiske tilsynet også finansieres av forbrukeren, dvs. av fellesmidler over statsbudsjettet. Det er riktig at matprodusentene skal ha ansvar for å produsere trygg mat, men det vil også være i forbrukerens interesse at tilsynet ikke bare blir avhengig av brukerfinansiering. En omfattende grensehandel med matvarer vil for eksempel kunne gi et stort bortfall av inntekter for tilsynet (i form av avgifter på importør/grossistnivå) som igjen vil ramme finansieringen av innenlandske tilsynsoppgaver. Vi ønsker derfor at Departementet argumenterer sterkt overfor Stortinget med at Mattilsynet, i tillegg til å finansieres med betydelige gebyrer og avgifter, også bør finansieres over statsbudsjettet med beløp som overgår Statens utgifter til regelverksutvikling og internasjonalt arbeid. For forbrukeren vil det være liten forskjell på å få utgiften over skatteseddelen eller som øket pris på basismatvarer eller andre landbruksprodukter. For den nasjonale industrien vil det imidlertid være av stor betydning for konkurranseevnen å kunne tilby varen til forbruker til en så rimelig pris som mulig.

Forhold til gebyr- og avgiftfinansiering

Vi slutter opp om NHO sin høringsuttalelse på dette punktet.

Harmonisering av gebyrer og avgifter i EØS:

En del gebyrer er harmonisert i EØS. Dette sikrer like konkurransevilkår på dette punktet. Den planlagte kontrollavgiften er så vidt vi kan se ikke en del av EØS-forpliktelsene og er derfor ikke harmonisert med tilsvarende avgift i andre EØS-land. Selv om vi ikke kjenner til nivået på tilsvarende avgift i andre land, er det naturlig å anta at avgiftsnivået kan være betydelig lavere. Avgiftsnivået på dette punktet må harmoniseres med våre handelspartnere i EØS. Departementet bør derfor innhente opplysninger internasjonalt på dette punktet, før avgiftsnivået fastsettes i forskrift.

Gebyr for opprinnelsesmerking

Fjørfebransjens landsforening (FLF) mener at forslaget om at gebyr for å bruke opprinnelsesbetegnelse belastes pr. produsent er et godt forslag. FLF tar det som en selvfølge at i dette også legges til grunn at andre produsenter med samme produkt, som ikke benytter slik betegnelse, ikke skal bære noen kostnader (avgift/gebyr) som finansierer slike ordninger. FLF mener derfor at dagens ordning som er innført på egg bør avvikles.

Matlovens § 23:

Vi kan ikke se at ordlyden i § 23 i matloven vil være i strid med våre interesser. Imidlertid vil det være av stor interesse for oss hvordan avgiftenes og gebyrene vil bli beregnet. Dette vil forhåpentligvis bli klart når spesifikke forskrifter om avgifter og gebyrer etter hvert kommer på høring.

For øvrig har vi ingen kommentarer til høringsnotatet.

Med vennlig hilsen
Fagsenteret for fjørfe

Kristian Hoel
Fag- og forskningssjef

Kopi: Prior Norge
Fjørfebransjens landsforening
Norsk fjørfelag
KIFF